

kritieken

Van Zweden meldt zich met 'Lohengrin' bij Wagnerianen

Opera

Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor, solisten olv Jaap van Zweden met 'Lohengrin' van Wagner. 5/2 in Salle Pleyel, Parijs. Uitzending door NPS op 17/2 via Ned. 2 vanaf 13.00 uur (documentaire) en op 18/2 via Ned. 3 rond 24.00 uur (hoogtepunten).

Zelfs in de euforische sferen van de operaserie in de ZaterdagMatinee heb je matinees, en heb je Matinees. De organisatie schrijft zichzelf steevast met een hoofdletter, maar dat was voor de belevenis van afgelopen zaterdagmiddag absoluut niet genoeg; dit was er eentje met alleen maar hoofdletters, een MATINEE.

Wagners grote opera 'Lohengrin' (1850) kreeg onder onvoorstelbaar luide bijval uit een stampvolle zaal een droomuitvoering. Zo'n uitvoering waarin alle elementen – en bij opera zijn er dat vele – zich naadloos aaneenregen tot een muzikale ervaring om niet licht te vergeten. Zelfs sommige solisten voelden zich na afloop in trance, nauwelijks beseffend waarvan ze zojuist onderdeel waren geweest. Deze 'Lohengrin' kan worden bijgeschreven in de goudomrande annalen van de matinee-geschiedenis en het is daarom extra leuk dat juist deze uitvoering nog een keer in zijn geheel live mee te maken is. Morgenavond probeert men het Amsterdamse succes te herhalen in de Parijse Salle Pleyel.

De matinee begon dit keer op de Bayreuth-begintijd van vier uur 's middags en eindigde na negenen 's avonds. Je vraagt je af waar te beginnen om zo'n modeluitvoering in woorden te vatten. Misschien is gewoon bij het begin het beste. Want met de door het Radio Filharmonisch Orkest magnifiek gespeelde ouverture zijn we direct bij de hoofdverantwoordelijke voor deze geslaagde onderneming aanbeland: Jaap van Zweden. Het is in deze kolommen al vaker gezegd dat Van Zweden een geboren operadirigent is. Met zijn eerste grote Wagner-opera heeft Van Zweden stevig op de poort van het Wagner-Walhalla staan kloppen. Die poort staat in ieder geval alvast op een kier en zal binnenkort ongetwijfeld openzwaaien om de nieuwe Wagneriaan binnen te laten. Naar verluidt krijgt Van Zweden daartoe al snel kans als

hij in de Matinee 'Die Meistersinger von Nürnberg' zal dirigeren. Jammer toch, dat hij zich heeft afgemeld voor 'Der Ring des Nibelungen' bij de Nationale Reisopera.

Wat moet er veel en vruchtbaar gerepeteerd zijn om de hoge strijkers in de ouverture zó loepzuiver, spatgelijk en zinderend te laten spelen. Die volmaakte beheersing van de partituur door orkest en dirigent was misschien wel het meest opvallende van deze middag. In alle grote uitbarstingen, maar ook op de millimeter was er sfeer, sfeer en nog eens sfeer. De orkestrale reactie bijvoorbeeld op de teleurstelling van Lohengrin als Elsa tegen elk gebod in toch naar de naam van de zwaanridder heeft gevraagd, was een schoolvoorbeeld van geconcentreerd, intens en meeslepend muziek maken; alle musici jankten hier inwendig met Lohengrin mee. Op zo'n welhaast volmaakte basis moet het heerlijk zingen zijn. Het Groot Omroepkoor toonde

Sfeer, sfeer en nog eens sfeer

zich weer eens van zijn allerbeste kant; hun grote scènes stonden als een huis. Er was inventief en subliem gecast. De slanke en serene stemmen van Lohengrin en Elsa tegenover de vuig vibrerende geluiden van Telramund en Ortrud. Klaus Florian Vogt (een Lohengrin als een liedzanger) en Anne Schwanewilms (een mysterieus mooie Elsa) zongen als in een etherische droom, maar hadden genoeg volume – en een prachtig vrij klinkende hoogte – voor de heldhaftige uitbarstingen. Eike Wilm Schulte (Telramund) en Marianne Cornetti (Ortrud) belichaamden met kracht en macht het kwaad. Vooral Cornetti had geen enkel medelijden met eventuele fijnzinnige oortjes. Jammer wel dat deze ook theatraal voluit gaande Ortrud haar Telramund niet met zijn neus uit de partituur kreeg. Misschien – en dat zou volkomen terecht zijn – was hij wel bang van haar!

Peter van der Lint